

ZYGMUNT PSARSKI (1886-1954)

Urodził się 29 maja 1886 roku w Piotrkowie Trybunalskim w rodzinie ziemiańskiej jako syn Władysława i Marii. W 1904 roku ukończył gimnazjum filologiczne w Warszawie. W roku następnym jako student Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Warszawskiego brał udział w strajkach szkolnych. Obawiając się represji carskich, przeniósł się do Lwowa, gdzie kontynuował naukę na politechnice. W 1909 roku ukończył studia, uzyskując tytuł inżyniera chemika. W latach 1909-1910 pełnił służbę wojskową w 14. pułku dragonów armii rosyjskiej. W ostatnich latach przed wybuchem I wojny światowej był zastępcą dyrektora fabryki cukru w Rytwianach pod Sandomierzem.

1 sierpnia 1914 roku zmobilizowany został jako oficer ewakuacyjny pociągu sanitarnego w Białymstoku. W roku następnym oddelegowano go do 14. pułku dragonów, w którym służył kilka lat wcześniej. 15 listopada 1917 roku wstąpił do I Korpusu Polskiego gen. Józefa Dowbor Muśnickiego, z przydziałem do 1. pułku inżynierskiego. Tutaj otrzymał awans na podporucznika, a wkrótce na porucznika. 11 listopada 1918 roku objął komendę garnizonu miasta Kalisz. Brał udział w powstaniu wielkopolskim od 14 stycznia 1919 roku w charakterze dowódcy 2. kompanii 1. batalionu saperów w Poznaniu. 23 maja 1919 roku awansował do stopnia kapitana. Oddelegowany został do Sosnowca jako oficer łącznikowy DGWW a POW Górnego Śląska. Wniósł duży wkład w przygotowanie pierwszego powstania śląskiego (1919). 1 października 1919 roku z 14. batalionem saperów wyruszył na front litewsko-białoruski, a w 1920 roku walczył w wojnie polsko-bolszewickiej.

Po powrocie do Poznania w grudniu 1920 roku skierowany został na kurs informacyjny dla wyższych dowódców, a następnie dla oficerów sztabowych w Warszawie, który ukończył w czerwcu 1921 roku. W sierpniu został awansowany do stopnia podpułkownika. 25 lutego 1922 roku na własną prośbę przeniesiony został do rezerwy i objął posadę dyrektora cukrowni w Świeciu nad Wisłą. W latach 1923-1939 i 1945-1950 był dyrektorem cukrowni w Gostyniu. W okresie międzywojennym kierował rozbudową fabryki, był współinicjatorem powołania do życia przyfabrycznej OSP i patronem zakładowej orkiestry dętej. 18 marca 1928 roku wybrano go prezesem Towarzystwa Powstańców i Wojaków w Gostyniu.

W latach 1929-1933 sprawował funkcję radnego Rady Miejskiej w Gostyniu. Od 1930 roku kierował sekcją Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego Komitetu Powiatowego. W 1937 roku wybrano go do zarządu Powiatowego Związku Strzeleckiego. W sierpniu

1939 roku został zmobilizowany i przydzielony do dowództwa saperów przy sztabie Armii Poznań. Po klęsce wrześniowej podjął pracę w zjednoczeniu cukrowniczym w Warszawie. Od 1943 roku był dyrektorem cukrowni w Michałowie pod Błoniem. Był żołnierzem Armii Krajowej.

Po zakończeniu II wojny światowej powrócił do Gostynia i ponownie objął stanowisko dyrektora miejscowej cukrowni. Stał na czele Komitetu Odbudowy zniszczonego przez Niemców gimnazjum. Jesienią 1951 roku został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa. Po 9 miesiącach w stanie skrajnego wyczerpania został zwolniony z więzienia.

Zmarł 3 kwietnia 1954 roku. Pochowany został na cmentarzu wojskowym na Powązkach w Warszawie.

Dwukrotnie odznaczony Orderem Virtuti Militari – w 1918 roku przez gen. Daniela Konarzewskiego, dowódcę 14. Dywizji Piechoty i 19 listopada 1920 roku dowodząc 14 batalionem saperów. Ponadto dwukrotnie nadano mu Krzyż Walecznych.

R. Czub, *Kawalerowie Orderu Virtuti Militari z Ziemi Gostyńskiej (7)*. Podpułkownik Zygmunt Psarski, „Gazeta Gostyńska” 1995, nr 15; R. Tomaszewski, *Wysilek militarny i materialny mieszkańców ziemi gostyńskiej w walkach o kształt granicy wschodniej II Rzeczypospolitej (1918-1920)*, Gostyń 2002, s. 199-200.